

מחקר חדש: פסיקות בג"ץ עולות למדינה 14 מיליארד שקל

מיוחד למעריב עסקים: מכון ירושלים לחקר שווקים חושף את העלות הכלכלית של החלטות בג"ץ וקובע: "יישום מלא של ההחלטות היה עולה למדינה 29 מיליארד שקל". "כדי לעמוד בעלויות מקיימת המדינה במקרים רבים רק חלק מההחלטות"

רותם סלע | 7:32 8/6/2010

מחקר חדש של מכון ירושלים לחקר שווקים אומד את העלויות של האקטיביזם השיפוטי של בית המשפט העליון בישראל בכ-14 מיליארד שקל. המחקר סוקר מספר פסיקות בעלות משמעות כלכלית של בג"ץ מהשנים האחרונות, ומעלה כי לנוכח העלויות הכבדות שנגזרות מהפסיקות מנמעים מקבלי ההחלטות מליישם את ההחלטות במלואן.

לטענת כותבי המחקר, יישום מלא של החלטות בית המשפט היה מוביל לעלויות אדירות של 29 מיליארד שקל. בחודש דצמבר האחרון הפתיע שר האוצר יובל שטייניץ, בביקורת חריפה שמתח על בית המשפט העליון בעניין זה. על רקע החלטת בג"ץ שלא לאשר הקמת כלא פרטי, כינה שטייניץ את התנהלות בג"ץ כ"גובלת בהפקרות כלכלית". הדברים עוררו סערה, אך הולידו דיון נוסף בגבולות הביקורת המשפטית.

במכון ירושלים ניסו לכמת את עלות ההחלטה **לאסור על הפעלת בית הכלא הפרטי**, והגיעו לסכום של כ-9 מיליארד שקל. הסכום מורכב מהפיצויים ליזם בגובה 279 מיליון שקל, עלויות היועצים לממשלה, עלות התאמת המבנה לסטנדרטים הציבוריים ובעיקר מהפסד החיסכון בהפעלת בית הכלא במתכונת פרטית - כ-350 מיליון שקל בשנה למשך 25 שנה לפי הערכת החשב הכללי דאז ירון זליכה.

בית הכלא הפרטי - ההחלטה לאסור הקמתו מוערכת בכ-9 מיליארד שקל
Yehuda Iahiani

כביש המחלוקת

דוגמה נוספת להתערבות מוגזמת, לפי כותבי המחקר, הוא כביש 6. במקרה זה דן בג"ץ בעתירות של ארגוני סביבה, שגרמו לעיכובים בתכנון ובבנייה ולביטולים יקרים של מכרזים. להערכת כותבי

המחקר, המשק הפסיד כ-1.122 מיליארד שקל כתוצאה מעיכוב של כ-3 שנים בסלילת הכביש, וכן בעקבות פיצויים בגובה עשרות מיליוני שקלים ששולמו ליזמים.

כביש אחר שמעורר מחלוקות הוא כביש 443. לאחרונה פסק בג"ץ כי הכביש, שהיה חסום לתנועת פלסטינים מאז שנת 2000, ייפתח לתנועת כל כלי הרכב. במכון המחקר מציינים, כי משרד התחבורה הזהיר מכך שפתיחת הכביש עלולה להוביל לכך ש-20% מהנוסעים הישראלים בו יבחרו לעבור להשתמש בכביש מספר 1 (כביש ירושלים-תל אביב).

הדבר עלול להוביל לקריסת כביש 1, לנוכח מעבר של 8,000 מכוניות נוספות שיבחרו לנסוע בו בכדי לא לחשוף את עצמם לסיכון ביטחוני. את העלות של אובדן שעות העבודה בעקבות הגודש מעריכים במכון המחקר בכ-354 מיליון שקל.

המקרה האחרון בו עוסק המחקר בהרחבה הוא מיגון מוסדות החינוך בשדרות ובישובי עוטף עזה, עליו הורה בית המשפט במאי 2007. לפי פסיקת בג"ץ, על המדינה למגן במיגון מלא את כל כיתות בתי הספר בשדרות וביתר הישובים הרלוונטיים.

"שיחליפו את הממשלה"

ראש הממשלה דאז, אהוד אולמרט, מתח ביקורת על הפסיקה ואמר: "לא בית המשפט יחליט איפה נמגן וכמה נמגן. זאת החלטה של הממשלה ואם הממשלה טועה - שיחליפו אותה".

מתשובתה הרשמית של הממשלה לבג"ץ עלה כי העלות הכוללת של הפסיקה עלולה היתה להגיע למיליארד שקל. בסופו של דבר, מעריכים במכון ירושלים לחקר שווקים, כי העלות העודפת של המיגון נאמדה ב-472 מיליון שקל.

לנוכח המשמעויות הכלכליות של ההחלטות, טוען כותב המחקר בועז ארד, פעמים רבות בוחרת המדינה לפרש את הפסיקות בפרשנות מצמצמת, כדי לעמוד בעלויות היישום העצומות. "במקרה של מיגון בתי הספר ביישובי עוטף עזה, העדיפה המדינה להרוס חלק מבתי הספר בכדי לא לשאת בעלויות המיגון שלהם", אומר ארד.

"נייר העמדה נועד לשקף את המחיר של האקטיביזם המשפטי לציבור, על מנת לנקוט עמדות מושכלות בוויכוח על קו הגבול שבין הרשות המבצעת לשופטת", מסביר ארד.

פרופ' אוריאל פרוקצה מבית הספר למשפטים במרכז הבינתחומי בהרצליה, אמר כי "ישנה שאלה האם צריך לגלגל את העלויות של המקרים הללו לפתחו של בית המשפט". לדבריו, "במקרה של בית הכלא הפרטי, לדוגמה, הממשלה החליטה להמשיך בפרויקט גם בשעה שעתידי נידון בבית המשפט שאף התריע בפני המדינה כי מוטב ותקפיא אותו לעת עתה".

כביש 443 - העלות של אובדן שעות העבודה בעקבות הגודש מוערכת בכ-354 מיליון שקל צילום ארכיון: פלאש 90

"כלל בסיסי"

במקרה של כביש 443, טוען פרוקצ'ה, לא ניתן להיתלות בממד הכלכלי ולזנוח את הממד המשפטי-מוסרי. "בסופו של דבר, לכוח כובש אסור לסלול כביש אלא אם הוא לרווחת התושבים", הוא מסביר. "מדובר בכלל בסיסי במשפט הבינלאומי וחוסר נוחות, הנובעת מעלות זו או אחרת עקב הצורך לעמוד באמות מידה אלו, היא מחויבת המציאות".

"במקרים אחרים", מוסיף פרוקצ'ה, "כמו במקרה של מיגון ישובי עוטף עזה, מדובר היה לדעתי בהכרעה שמוטב היה והיתה נותרת בידי הדרג הפוליטי. זה נכון שהאספקט הכלכלי לא תמיד נהיר לבית המשפט ומוטב היה אילו שופטי ישראל היו משתלמים בו, אך תרגיל כגון זה איננו ראוי".

רוצה לקבל את כל המבזקים של צח מעריב לסלולרי שלך? לחץ כאן